

Sygn. akt I Ns 672/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2015 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: Sędzia S.R. Agata Kłosińska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Milena Bartłomiejczyk

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2015 roku w Łodzi
na rozprawie

sprawy z wniosku Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego Ł.

z udziałem K. D., P. D., Ł. D. i J. D.

o stwierdzenie nabycia spadku po A. D.

1. ***stwierdza, że spadek po A. D. z domu B., córce W. i J. zmarłej w dniu 21 lipca 2012 roku w Ł., ostatnio stale zamieszkałej w Ł., na podstawie ustawy nabyły dzieci: K. D. (córka A. J. i A.), P. D. (córka A. J. i A.), Ł. D. (syn A. J. i A.), J. D. (córka A. J. i A.) po 1/4 (jednej czwartej) części każde z nich;***

2. oddala wniosek Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego Ł. o zasądzenie kosztów postępowania;

3. ustala, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim

Sygn. akt I Ns 672/14

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 29 kwietnia 2014 r. Skarb Państwa reprezentowany przez Naczelnika Urzędu Skarbowego Ł. wniósł o stwierdzenie, że spadek

po zmarłej w dniu 3 lutego 2012 r. A. D. ostatnio stale zamieszkałej w Ł. przy ul. (...), nabyły jej dzieci: K. D., P. D., Ł. D. i J. D.. W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał, iż posiada interes prawny we wniesieniu przedmiotowego wniosku bowiem po spadkodawczyni pozostały zaległe zobowiązania podatkowe. Podniósł, iż zgodnie z treścią art. 97 § 1 ustawy ordynacja podatkowa z dnia 29 sierpnia 1997 roku spadkobiercy podatnika przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy. W celu wydania decyzji orzekającej o odpowiedzialności spadkobiercy

za zaległości podatkowe niezbędne jest potwierdzenie nabycia spadku, stanowiące dowód przejścia na spadkobiercę praw i obowiązków po zmarłej. Wnioskodawca wskazał ponadto, iż zmarła w chwili śmierci była wdową powołując się w tym zakresie na treść załączonego do wniosku aktu zgonu.

/wniosek, k. 2/

Zarządzeniem z dnia 13 maja 2014 r. uczestnicy postępowania zostali wezwani na termin rozprawy wyznaczonej na dzień 9 września 2014 roku do stawienia się osobiście w celu odebrania zapewnienia spadkowego pod rygorem obciążenia kosztami ogłoszeń

w prasie w przypadku niestawiennictwa, z zaznaczeniem, iż stawiennictwo jednego z nich jest wystarczające do odebrania zapewnienia spadkowego.

/zarządzenie, k. 12/

Wezwanie zostało wysłane Ł. D. i J. D. na adres ul. (...), (...)-(...) Ł. oraz P. D. na adres ul. (...), (...)-(...) Ł. i doręczone ww. osobom przez awizo w dniu 10 czerwca 2014 r.

/zarządzenia, k. 14 – 16/

Uczestniczce K. D. wezwanie, wysłane na adres ul. (...) w Ł., zostało doręczone w dniu 23 maja 2014 r. Odbierającym była J. D..

/potwierdzenie odbioru k. 17/

Ponownie przesłane Ł. D. i J. D. przesyłki wróciły do nadawcy z adnotacją „po terminie awiza”.

/przesyłki, k. 19 – 20/

Z uwagi na niestawiennictwo uczestników postępowania oraz wynikającą z niego niemożność odebrania zapewnienia spadkowego, postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 9 września 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi na podstawie art. 672 k.p.c. wezwał przez ogłoszenie do wzięcia udziału w sprawie spadkobierców A. D., pod rygorem ich pominięcia w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku. Ogłoszenie zastało zamieszczone w Gazecie (...) o zasięgu ogólnokrajowym w dniu 24 października 2014 roku oraz wywieszono w budynku Sądu i lokalu Urzędu Miasta Ł. Delegatura Ł.

/protokół z rozprawy z dnia 9 września 2014 r. k. 21, treść ogłoszenia w gazecie, k. 28, potwierdzenie z (...) k. 37-38, potwierdzenie z Sądu, k. 31-32/

Zarządzeniem z dnia 26 marca 2015 r. uczestnicy postępowania zostali ponownie wezwani do osobistego stawiennictwa na rozprawie wyznaczonej na dzień 30 czerwca 2015 r. celem odebrania zapewnienia spadkowego.

/zarządzenie, k. 33/

Wezwanie dla Ł. D. i J. D. zostało doręczone przez awizo w dniu 8 maja 2015 r., zaś dla P. D. w dniu 2 maja 2015 r. Uczestniczka K. D. odebrała wezwanie osobiście w dniu 15 kwietnia 2015 r.

/zarządzenia k. 35, 36, 42, potwierdzenie odbioru k. 41/

Na rozprawie w dniu 30 czerwca 2015 r. stawiała się uczestniczka K. D., reprezentowana przez pełnomocnika.

Pełnomocnik wnioskodawcy podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie oraz wniósł o zasądzenie od uczestników kosztów postępowania na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. Pełnomocnik uczestniczki K. D. wniósł o odroczenie rozprawy z uwagi na fakt, iż jego mocodawczyni otrzymała jedynie wezwanie na termin rozprawy, nie otrzymała zaś odpisu wniosku. Oświadczył ponadto, iż uczestniczka zamierza złożyć wniosek o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po A. D..

Uczestniczka oświadczyła, iż P. D. nie zamieszkuje przy ul. (...) od około 4 lat, a J. D. na ul. (...) od lat 15. Wskazała, iż prawidłowy adres zamieszkania uczestników postępowania J. D., Ł. D. P. D. to ul. (...) Ł..

/protokół rozprawy z dnia 30 czerwca 2015 r. k. 45-47/

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. D. z domu B., córka W. i J. zmarła dnia 21 lipca 2012 roku w Ł., gdzie ostatnio stale zamieszkiwała W chwili śmierci była wdową.

Spadkodawczyni pozostawiła czworo dzieci - P. D., K. D., J. D. oraz Ł. D.. Spadkodawczyni nie sporządziła testamentu. Żaden ze spadkobierców nie zrzekł się dziedziczenia ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia, nie składał także oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku po A. D.. Postępowanie spadkowe po spadkodawczyni wcześniej się nie toczyło. W skład spadku nie wchodzi gospodarstwo rolne ani nieruchomości.

/akt zgonu k. 6, akty urodzenia k.7-10, zapewnienie spadkowe, k. 46, notatka urzędowa, k. 34/

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie w pierwszej kolejności wskazać należy, że wnioskodawca Skarb Państwa reprezentowany przez Naczelnika Urzędu Skarbowego Ł. jako wierzyciel zmarłej spadkodawczyni posiada interes prawny do wystąpienia z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po A. D..

Zgodnie z regulacją zawartą w art. 924 i 925 k.c., spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy, z którą to chwilą spadkobiercy z mocy samego prawa nabywają spadek. Nabycie spadku oznacza wstąpienie w ogół praw i obowiązków, niezależnie od swojej woli czy wiedzy w tym przedmiocie.

Zgodnie z art. 926 § 1 i § 2 k.c. powołanie do spadku może wynikać bądź z przepisów ustawy, bądź z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą.

Przeprowadzone postępowanie spadkowe nie wykazało, aby spadkodawczyni A. D. sporządziła testament. Dlatego też, porządek dziedziczenia w niniejszym postępowaniu wyznaczają przepisy ustawy kodeks cywilny.

W pierwszej kolejności do dziedziczenia z ustawy powołani są małżonek i dzieci spadkodawcy. Dziedziczą oni w częściach równych, jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż 1/4 całości spadku (art. 931 § 1 k.c.).

W niniejszej sprawie nie mają zastosowania dalsze przepisy ustawy z uwagi na fakt, iż A. D. zmarła jako wdowa i pozostawiła zstępnych - P. D., J. D., K. D. i Ł. D. - których istnienie wyłącza od spadkobrania dalszych krewnych.

Sąd spadku wydaje postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po przeprowadzeniu rozprawy, na którą wzywa wnioskodawcę oraz osoby mogące wchodzić w rachubę jako spadkobiercy ustawowi i testamentowi (art. 669 k.p.c.). Sąd spadku z urzędu bada, kto jest spadkobiercą (art. 670 k.p.c.). Na podstawie art. 671 § 1 k.p.c. za dowód, że nie ma innych spadkobierców, może być przyjęte zapewnienie złożone przez zgłaszającego się spadkobiercę. Wystarczającym jest odebranie zapewnienia spadkowego od tylko jednego ze spadkobierców (por. Demendecki T., Komentarz aktualizowany do art.671 Kodeksu postępowania cywilnego [w:] Komentarz do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, LEX/el., 2015). Jeżeli jednak zapewnienie nie było złożone albo jeżeli zapewnienie lub inne dowody nie będą uznane przez Sąd za wystarczające, postanowienie w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku może zapaść dopiero po wezwaniu spadkobierców przez ogłoszenie (art. 672 k.p.c.).

Przesyłki listowe zawierające wezwanie oraz odpis wniosku wraz z pouczeniem skierowane do Ł. D., P. D. i J. D. wróciły od operatora pocztowego z adnotacją „po terminie awiza”. Wobec powyższego, na podstawie art. 139 § 1 k.p.c. zasadnym było uznanie wezwań za doręczone z dniem 10 czerwca 2014 r. Przesyłka dla K. D. zawierająca wezwanie oraz odpis wniosku wraz z pouczeniem została doręczona w dniu 23 maja 2015 r. do rąk siostry adresatki - J. D.. Mając na względzie treść przepisu art. 138 § 1 k.p.c. należy uznać iż przedmiotowe doręczenie było skuteczne. Co więcej, prawidłowość doręczenia na adres ul. (...), (...)-(...) Ł., potwierdza fakt, iż uczestniczka K. D. osobiście odebrała

wezwanie na rozprawę w dniu 30 czerwca 2015 r. wysłane na ten sam adres i na rozprawie tej się stawiła. Warto podkreślić, że podniesiona przez uczestniczkę K. D. okoliczność iż pozostali uczestnicy postępowania nie zamieszkują pod adresami wskazanymi przez wnioskodawcę nie została w żaden sposób uprawdopodobniona.

Z uwagi na niemożność odebrania zapewnienia spadkowego, wobec niestawienia się prawidłowo wezwanych uczestników na rozprawie w dniu 9 września 2014 r., Sąd dokonał ogłoszeń na podstawie art. 672 k.p.c., w wyniku których nikt więcej nie zgłosił się do udziału w sprawie.

Jednakże po dokonaniu ogłoszeń, na rozprawie w dniu 30 czerwca 2015 r. stawiła się córka spadkodawczyni - K. D., co umożliwiło odebranie od niej zapewnienia spadkowego.

W oparciu o jego treść, jak również mając na względzie treść aktów stanu cywilnego oraz fakt niezgłoszenia się innych spadkobierców pomimo dokonania ogłoszeń ustalono, iż jedynymi zstępnymi A. D. są uczestnicy postępowania. Ponadto nie ustalono aby po stronie spadkobierców ustawowych zaistniały przeszkody w dojściu do dziedziczenia. Przeprowadzone postępowanie nie wykazało, aby którykolwiek ze spadkobierców zawarł ze spadkodawczynią umowę o zrzeczeniu się dziedziczenia, odrzucił spadek po niej (w tym zakresie Sąd ustalił również z urzędu, iż nie ma zarejestrowanych oświadczeń o odrzuceniu spadku po A. D.), bądź też został uznany za niegodnego dziedziczenia.

Dla porządku stwierdzić należy, iż spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył w terminie oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku, może uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu (art. 1019 § 2 k.c.). Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd. Jeżeli wskutek zatwierdzenia przez sąd uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia ulega zmianie krąg osób, co do których nabycie spadku zostało już stwierdzone albo zarejestrowany został akt poświadczenia dziedziczenia, Sąd z urzędu na podstawie art. 690 § 2 k.p.c. zmienia postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku albo uchyla zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia i orzeka w tym przedmiocie.

Oświadczenie pełnomocnika uczestniczki K. D., iż zostanie złożony w jej imieniu wniosek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po A. D. nie stanowiło, w ocenie Sądu, podstawy do zawieszenia postępowania bowiem na chwilę zamknięcia rozprawy przedmiotowy wniosek nie został złożony. Zgodnie z treścią art. 316 § 1 k.p.c., który poprzez art. 13 § 2 k.p.c. ma zastosowanie w postępowaniu nieprocesowym, Sąd bierze za podstawę stan rzeczy istniejący w dacie zamknięcia rozprawy o ile jest on wystarczający do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. W analizowanej sprawie przeprowadzone postępowanie pozwoliło ustalić zupełny krąg spadkobierców.

Tylko uzupełniająco warto wskazać, iż spadkodawczyni zmarła w lipcu 2012 roku a wniosek o stwierdzenie praw do spadku po niej został wniesiony w kwietniu 2014 roku (doręczony 23 maja 2014 roku). Ponadto wezwanie na termin rozprawy wyznaczonej na dzień 30 czerwca 2015 roku zostało doręczone K. D. w dniu 15 kwietnia 2015 roku. W konsekwencji uczestniczka postępowania miała wystarczająco dużo czasu na złożenie wniosku o uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po A. D..

Jednakże, jak zostało wskazane powyżej, stwierdzenie nabycia spadku nie stoi na przeszkodzie uchyleniu się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Skuteczne zaś uchylenie się od skutków prawnych uchybienia terminowi do złożenia przedmiotowego oświadczenia i jego złożenie, będzie stanowiło podstawę do zmiany postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł jak w pkt. 1 sentencji postanowienia, stwierdzając, iż spadek po A. D. z domu B., córce W. i J., zmarłej w dniu 21 lipca 2012 r. w Ł., ostatnio stale zamieszkałej w Ł., na podstawie ustawy nabyły dzieci: K. D., P. D., Ł. D. i J. D. po ¼ części każde z nich.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. Zgodnie

z jego brzmieniem każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Wyjątki od tej zasady zostały ustanowione w dalszych paragrafach art. 520, stanowiąc, iż jeżeli jednak uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników (§ 2). Paragraf 3 zaś stanowi, iż jeżeli interesy uczestników są sprzeczne, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio, jeżeli uczestnik postępował niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie.

W orzecznictwie i doktrynie zwraca się uwagę, iż w postępowaniu nieprocesowym nie ma „pojedyńku” dwóch przeciwstawnych sobie stron, dlatego też nie można mówić

o przegrywającym, który powinien zwrócić koszty postępowania wygrywającemu (por. art. 98 § 1). Przeciwnie, z treści całego art. 520 wynika, że ustawodawca zakłada, że w zasadzie uczestnicy postępowania są w tym samym stopniu zainteresowani jego wynikiem,

a orzeczenie sądu udziela ochrony prawnej każdemu uczestnikowi. Dlatego ten, kto poniósł koszty sądowe lub koszty zastępstwa procesowego, nie uzyska zwrotu wydanych kwot od innego uczestnika, ale i nie jest obowiązany do zwracania kosztów poniesionych przez innego uczestnika (tak. Bodio Joanna, Demendecki Tomasz, Jakubecki Andrzej, Marcewicz Olimpia, Telenga Przemysław, Wójcik Mariusz P [w] Komentarz do art.520 kodeksu postępowania cywilnego, LEX/el. 2010; Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 grudnia 1999 roku, III CKN 497/98, OSNC za 2000 r., nr 6, poz. 116). Stanowisko takie uzasadnione jest niezależnością i samodzielnością udziału w tym postępowaniu każdego uczestnika (B. J., Z. A. artykuł Palestra.1995.7-8.58, Lex nr 11671/1).

Innymi słowy zasada przewidziana w art. 520 § 1 k.p.c. jest nienaruszalna wtedy, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub - mimo braku tej równości - ich interesy są wspólne. W pozostałych wypadkach sąd może od niej odstąpić i na żądanie uczestnika, albo z urzędu - jeżeli uczestnik działa bez adwokata lub radcy prawnego orzec według dyrektyw określonych w art. 520 § 2 lub 3 k.p.c. (postanowienie SN z dnia 22 marca 2012 r., V CZ 155/11, LEX nr 1164757).

Podkreślić również należy, iż nie bez znaczenia pozostaje to, jakie czynności procesowe podejmuje dany uczestnik w konkretnej sprawie. Uznaje się, że w sytuacji gdy uczestnik nie wysuwa żadnych żądań ani nie składa wniosków dotyczących rozstrzygnięcia, brak jest podstaw do nakładania na niego obowiązku zwrotu kosztów,

a tym bardziej obciążenia go kosztami (por. uzasadnienie orzeczenia SN z 25 lipca 1960 r., 1 CR 640/60, LexisNexis nr 365306).

W świetle powyższych ustaleń Sąd nie znalazł w niniejszej sprawie przesłanek do zastosowania art. 520 § 2 k.p.c. podnoszonego przez wnioskodawcę, jak również § 3 komentowanego przepisu. Wnioskodawca jako wierzyciel spadkodawczyni był co najmniej w równym stopniu co jej spadkobiercy zainteresowany wynikiem sprawy.

Tym samym żądanie wnioskodawcy zasądzenia kosztów postępowania na jego rzecz od uczestników nie znalazło uzasadnienia, a przedmiotowy wniosek podlegał oddaleniu (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 1999 roku, III CKN 497/98).

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w pkt. 2 i 3 sentencji postanowienia.